



Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VI. Rationes, quare multi fidei veritatibus etiam sufficienter propositis, assensum non præbeant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

CAPVT VI.

Rationes, quare multi fidei veritatibus etiam sufficienter propolitis, assensum non præbeant.

Guilielmus Parisiensis lib. 1. de Fide cap. 2. Septem reddit rationes, cur multi fidei veritatibus aliis evidenter credibilibus assensum non præbeant. Prima, inquit, est ignorantia mensuræ, & capacitatis intellectus humani. Qui enim intellectum suum omnia capere existimat, credit ex necessitate non esse, quicquid in intellectu suo non invenit. Quemadmodum si quis crederet intra circulum, vel velum Lunæ esse omnia, necesse haberet credere non esse, quicquid intra ipsum non invenit. Hæc igitur est causa, propter quam quicquid intellectus eorum non capit, non esse credit. Tu ergo adverte hoc, & crede intellectum humanum mensuratum, & limitatum in sua capacitate, ab ipso creatore suo DEO, qui posuit ei terminos, quæ, quot & quanta capiat capacitare sua naturali, multa apud se secreta reservans, revelanda cum voluerit, & quando voluerit. Similis error hæc, & similis ignorantia invenitur in hominibus, qui crederent nullo modo esse posse scientiam de magnitudinibus Solis, & Lunæ, atque stellarum, & de similibus: pro eo quod non est in intellectu eorum.

Secunda causa errorum istorum est aversio intellectus ab eis, quæ credenda sunt. Quemadmodum enim, qui aversos habet oculos ab eis, quæ videntur, & conversos ad alia videntur, videre non potest in ista aversione; sic qui in electum habent aversum ab eis, quæ credenda sunt, & conversum ad contraria credenda, credere non possunt in ista aversione. Hi sunt, qui tanto amore amplectuntur opiniones suas & sectas, ut de contrariis ne quidem cogitare velint; tantoque odio aversi sunt, & contrarij contrariis errorum suorum, ut ea nec respicere illatenus velint. Tu autem scias, quia idem est cogitare, quod corde sive intellectu intueri, atque respicere, & quia amor conversio est ad amatum, & odium aversio est ab eo, quod odit quis; quod ipse conversiones, & aversiones corporales indicant & ostendunt, velut umbræ & similitudines quædam interiorum sive spiritualium conversionum & aversionum. Manifestum igitur est, propter quid huiusmodi homines ea, quæ credenda sunt, credere, seu videre non possunt: non enim datum est hominibus videre post tergum suum, neque videre sine intuitu & aspectu.

Tertia causa erroris est, ipsa rerum subtilitas, quæ turbido, & grosso intellectu visibiles non sunt. Quemadmodum enim visus ad eum turbidus & grossus, ut ab eo pilus videri non possit, est & visus quo pilus & pilo gracilius videri potest: sic & in intellectibus hominum similem differentiam & comparationem esse contingit. Quemadmodum igitur homines grossi & turbidi pilum non videntes ubi est, contendunt ipsam ibi non esse, propter ejus subtilitatem & gracilitatem ipsam non videntes, & ipsam videntibus credere nolentes: sic ea, quæ ex fide, quam diximus, cre-

denda sunt, propter sui subtilitatem, grossities, & turbiditas intellectus vulgarium, & indoctorum hominum non capiunt, ea non esse & credit, & contendit & dejerat.

Quarta causa est, remotio, sive distantia, hoc est longinquitas à rebus credendis: hæc longinquitas est imperitia, & inexercitatio in illis: sicuti dicit Aristoteles, Imperiti veluti longè distantes, speculantur. Qui enim in sensibilibus, aut in alijs quæ longè sunt à credendis, versantur, & commorantur, assidue longè sunt indubitanter ab illis, & propter hoc illa videre non possunt, qui nec studio, nec exercitatione ad illa appropinquaverunt.

Quinta verò causa est stultitia, qua volunt intelligere intellectu naturali per se id, quod per se capi non potest. Quemadmodum si quis visu humano vellet videre, quicquid aquilino visu videri potest; aut altitudinem staturæ suæ longè desuper eminentem contingere, & quæ in ea sunt manu capere: sic brevior intellectus credendorum altitudinem non attingit, & intellectus naturalis ad ea, quæ supra ipsum sunt, per se nullatenus extendit se.

Sexta causa est inquisitio probationum; probationes enim velut scalæ sunt quibus attingitur ad probata. Quia verò ad ea, quæ fidei sunt scilicet huiusmodi non pertingit, cum non habent aliquas probationes inde quales vellent; id est deest illis scilicet scala, vel omnino, vel saltem ejus altitudinis, quæ huiusmodi res attingat. Hi tanquam deficientes scilicet scala altitudine ascendenda incomparabili breviori, ad ea nullatenus ascendunt, eò quod solas probationes scalam, qua illuc contingat, ascendere opinantur.

Septima causa est peccatum sive negligentia, qua divinum adjutorium ad ipsa credenda non quaeritur, seu quodeunque aliud, quod viam gratiæ obstruit & concludit: meritò enim & iustissime fit, quod Dei iudicio, Dei adjutorium non obtinet, qui illud obrinere non curat; meritoque gratiæ lumen divinæ cor illius ad illustrandum non ingreditur, qui obicem illi ponit peccati; meritò enim radius Solis domus illius non illuminatur, qui radius ejus fenestras & ostia, alioque introitus omnes claudit & obstruit. Scito etiam quod quemadmodum homines propriis manibus lumen Solis visibilis ab oculis suis quandoque prohibent & abscondunt; sic peccatores malis operibus suis, Solis invisibilis radius, hoc est, dona gratiarum & virtutum à cordibus suis declinant, & avertunt. Quod enim sunt manus interpositæ inter Solem & oculos ad obtinendos eos, hoc, sunt opera mala inter Solem intelligentiæ, atque iustitiæ & oculos cordis ad eos obstruendos.

Attende autem & alias similitudines, sive exempla, ut melius innotescat tibi erroneorum stultitia. Quia enim sensus humanus in huiusmodi rebus tanquam cæcus est; & omnino inscius, qui eò ducere ambulare volunt in his, sibi cæcum ducem eligunt, & propter hoc non est mirum, si in præcipitia & profunda errorum corruunt. Similiter qui ipsum de his rebus consulunt, cum horum omnino inscius sit, suam in rebus periculosissimis habent consiliarium. Meritò igitur pernitiosè errant, & pericula errorum non effugiunt. Assimilatur etiam stultitia huiusmodi hominum vesper-

tilioni.

visionibus, qui Solem videre contendunt, & ipsum totis viribus fugiunt, dum neque ortum ejus expectant, neque ante occasum evigilant: sic & illi Solem intelligentiæ & justitiæ Domini ex omni parte fugiunt ortum, siquidem nec expectant, dum nec miraculis, nec sacrorum eloquiorum testimoniis, nec sacrorum Doctorem suasionibus, quibus omnibus velut quibusdam radiis illucescere possent, eisdem attendere nolunt: immò ab ipsis tanquam à vitijs fugiunt, sicut & omnes a veritate, quibus & ipsi congruentissima similitudine comparantur. Sol iste luminosissimus, à tempore infidelitatis eis occidit, & propter hoc frustra eum videre contendunt præter occasum suum: qui non est nisi casus eorum, donec eis oriatur, cujus tamen ortum, ut diximus, fugiunt.

Amplius, sicut cum terra, vel nube, vel Luna interposita, inter aspicientem & Solem non contingit aspicientem ad Solem videre, nisi interpositum: sic & omnes hujusmodi erronei, cum inter eos & veritatem salutarem interposita sint infidelitatis suæ mendacia, non est possibile eos videre, nisi illa. Interpositis autem prohibentibus, non pervenit aspectus eorum ad ipsam veritatem; sicut dicit Salomon Proverb 17. *Non recipit stultus verba prudentiæ, nisi ea dixeris, qua versantur in corde ejus.* Et quoniam impossibile est ab intellectu materiali atque possibili aliquid videri seu cognosci, nisi irradiatione sua super illud, & apparitione formæ suæ in illo, quoniam ipse est velut speculum intelligibile ac noscibile formam intelligibilem, hoc est, in quo resulata, & pingi quodammodo habent omnes formæ intelligibiles resulatae & pictura Soli convenientibus; manifestum est consequenter, quia nec in qualitate intellectu, nec in declinatione, nec per interpositionem prohibito, quemadmodum nec in speculo, quod est dispositionum seu comparationum istarum: manifestum est tibi, quia in intellectu hæretico, cum loco revisionis & puritatis habeat crassitudinem & immunditiam, loco directæ oppositionis ad veritatem salutarem habeat declinationem ab ea & aversionem, loco liberæ viæ, seu transitus habeat interpositum, prohibens ab eo irradiationem ab ipsa veritate salutari: manifestum est tibi, inquam, quia impossibile in hujusmodi intellectu fieri descriptionem, seu apparitionem hujusmodi veritatis. Et quoniam non solum Sol in lumine suo, & ex lumine videtur, quod in fundit hominibus videtibus, sed etiam omnis res alia, & quantum ad sensus exteriores, & quantum ad intellectum materiale: quanto fortius necesse est, ut Sol intelligentiæ atque justitiæ non videatur, nisi in lumine, & ex lumine, quod ipse infundit videtibus, & hoc infusione gratuita, ac liberali, non irrationali, seu naturali, qualis est effusio luminis à Sole, & calor ab igne, quorum potentia irrationales, atque serviles nominantur. Irrationales quidem, quia absque discretione & distinctione, æquè bonis & malis, & ad bona & ad mala operantur, æquè enim illuminat Sol, æquè fundit lumen suum rapieribus, & occidentibus, ceteraque mala perpetrantibus, ut piè agentibus. Serviles verò, quia nulla non operatur per modum servientis; cujus non est vel aliud, vel aliter facere quam acceperit in mandatis, non enim habet ignis in potentate, ut alicubi ab adulatione caveat, vel ut nunquam aliquid magis aut minus calefaciat, sed totum facit ex necessitate, nihil autem ex propria libertate. Utrumque autem ab altissimo Deo longè

est in ultimo elongationis, & propter hoc omnia bona, quæ ex ipso nobis sunt, dona sunt largiatis ipsius, & beneficia pietatis. Hactenus Guilielmus Parisiensis.

CAPVT VII.

An oporteat cum Infidelibus collationibus ac disputationibus publicis de rebus fidei agere?

Res est non parvi momenti, ac magna consideratione digna, An cum hæreticis & alijs Infidelibus publicis Disputationibus agendum sit, ut eorum confutentur errores, fideique veritas ostendatur, ut sic ipsi convicti, ad fidem vi rationum & argumentorum compellantur? Res est maximè anceps, & quæ pro utraque parte non contemnendis nititur fundamentis. In primis rem hanc potius privatis colloquijs, placida institutione, ac præcipuè oratione ad DEUM, cum motum puritate ac viæ exemplo conjuncta perficiendam, res ipsæ in Ecclesia gestæ testantur: quibus competum est eos, qui ab hæreticis ad Catholicam fidem ac Religionem aliquando convertuntur, potius ex Spiritus sancti tacto instinctu, & mansueta Catholicorum institutione, quam argutis disputationibus, excitari ac permoveri. Ejus rei manifestum exemplum ostendit DEUS, in magno Ecclesiæ doctore D. Augustino: qui de sua ex hæresi Manichæorum, ad fidem conversione, inter alia scripsit, matrem suam Monicam nihil non consilij auxiliique à Deo & hominibus passim & continuo, multique cum lachrymis flagitasse, ut ipse filius ejus, Manichæorum hæresi adhærens, ad Ecclesiæ Catholicæ fidem Religionemque converteretur.

Tandem quoque sollicitè vehementerque rogasse Episcopum, ut cum ipso filio suo dignaretur colloqui, ejusque errores refellere, & docere eum meliora. Nolit autem Episcopus (verba sunt D. Augustini) prudenter scire, quantum sensu postea. Respondit enim me adhuc esse indoilem, eò quod in statu essem novitate hæresis illius, & nonnulla quasiunculu jam multos peritos agerem, sicut illa (mater) indicaverat illi. Sed sine illum ibi, addebat Episcopus, & tantum roga pro eo Dominum: ipse legendo reperiet, qui ille sit error, & quanta impietas. Simul etiam narravit, se quoque parvulum, à matre sua seducta datum fuisse Mani. hæsi, & omnis parè non legisse tantum, verum etiam scripsit esse libros eorum, sibi que apparuisse, nullo contra disputante & convincente, quàm esset illa secta fugienda, itaque fugisse. Quæ cum ille dixisset, atque illa (mater) nollet acquiescere, sed instaret magis depresso, & uberrimè flendo, ut me videret, & mecum differeret: ille jam stomachans eadmodum, Vade inquit, à me, ita vivas: fieri enim non potest, ut filius istarum lacrymarum pereat. Hæc ille.

Nec minus in hanc rem facit conversio cujusdam gentilis Philosophi, qui unà cum alijs ad Nicænum Concilium accesserat, ut Christianorum Religioni illuderet. Nam cum is dicendi arrogantia se inaniter jactaret, & Sacerdotes petulantè irrideret; senex quidam simplex spiridion nuncupatus, ex illustrium Confessorum numero, superbiam ejus non tulit.

Qui